

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ОСНОВИ КОНСУЛЬТУВАННЯ КЛІЄНТІВ,
ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СЖО**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна робота»

Спеціальність І 10 Соціальна робота та консультування

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи консультування клієнтів, які перебувають у СЖО
Викладач	Сабат Надія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380969424163
Е-mail викладача	nadiya.sabat@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи консультування клієнтів, які перебувають у СЖО» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння теоретичних і практичних основ консультування в соціальній роботі з особами та сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах. Курс розкриває сутність і принципи професійного консультування, його етичні засади, роль консультанта у процесі підтримки клієнтів, а також особливості міжособистісної взаємодії в умовах кризових і травматичних ситуацій. Значна увага приділяється специфіці роботи з різними категоріями клієнтів – дітьми, молоддю, батьками, людьми похилого віку, особами з інвалідністю, внутрішньо переміщеними особами та сім'ями, які пережили насильство, втрату чи інші форми соціальної вразливості.

У межах освітньої компоненти студенти опановують основні технології консультування: первинне інтерв'ю, оцінку потреб і ресурсів, планування підтримки, кризове консультування, мотиваційну бесіду, травма-інформований підхід. Передбачено відпрацювання професійних навичок активного слухання, емпатійної комунікації, ведення складних діалогів, прийняття етичних рішень та використання консультативних методик у ситуаціях високого ризику. Практична підготовка забезпечується через аналіз кейсів, моделювання консультативних сесій, роботу з реалістичними ситуаціями та рефлексивні вправи.

Освоєння курсу сприяє розвитку готовності майбутніх соціальних працівників ефективно реагувати на потреби клієнтів, надавати підтримку в кризі, сприяти подоланню наслідків травматичного досвіду, зміцнювати здатність сімей до автономії і безпеки. Дисципліна формує професійні компетентності, необхідні для здійснення консультування у системі

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета курсу: формування у студентів цілісної системи знань, умінь і професійних установок, необхідних для здійснення ефективного, етичного та науково обґрунтованого консультування осіб і сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах, а також розвиток здатності застосовувати консультативні технології у практиці соціальної роботи з урахуванням потреб, ресурсів та вразливості клієнтів.

Завдання курсу:

Теоретична підготовка

- розкрити сутність, функції та принципи соціального консультування в роботі з уразливими клієнтами;
- ознайомити студентів із сучасними підходами, моделями й технологіями консультування, у тому числі кризовим і травма-інформованим;
- сформувані розуміння психологічних, соціальних і правових аспектів роботи з особами та сім'ями у СЖО.

Формування професійних умінь

- навчити застосовувати методи первинного інтерв'ю, збору інформації, оцінювання потреб і ресурсів клієнта;
- сформувані навички активного слухання, емпатійної комунікації, встановлення консультативного контакту та підтримуючої взаємодії;
- відпрацювати техніки роботи з різними категоріями клієнтів, включно з дітьми, сім'ями у кризі, постраждалими від насильства чи травми.

Практична орієнтація

- забезпечити опанування алгоритмів планування та надання консультативних послуг у системі соціального захисту;
- навчити студентів розробляти та реалізовувати стратегії підтримки клієнтів з урахуванням їхньої індивідуальної ситуації та ризиків;
- розвинути здатність працювати з кейсами, моделювати консультативні ситуації та приймати рішення в умовах невизначеності.

Етична та рефлексивна складова

- сформувані відповідальне ставлення до професійної етики, конфіденційності та безпеки клієнта;
- розвивати навички професійної рефлексії, аналізу власних дій і консультативної позиції;
- сприяти усвідомленню меж компетентності й важливості міжвідомчої взаємодії у процесі надання допомоги.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та фахівців територіальних громад.

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян/сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, в тому числі на етапі раннього втручання.

СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей, в тому числі на етапі раннього втручання.

СК-15. Здатність взаємодіяти з особами/сім'ями, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

СК-25. Здатність розуміти сутність, значення напрямів, форм і методів та технології соціальної роботи з різними категоріями клієнтів, координувати волонтерську діяльність.

Програмні результати навчання

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати

наслідки.

РН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

РН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності, в тому числі на етапі раннього втручання.

РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з особами та сім'ями, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності.

РН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

РН 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

РН 24. Організовувати та здійснювати, спрямовані на розвиток батьківського потенціалу навчання батьків розуміти потреби дітей та добирати способи задоволення потреб дітей відповідно до їх віку та індивідуальних особливостей, методи ненасильницького дисциплінованого впливу на дітей з метою запобігання вилучення дітей із сім'ї в межах повноважень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 180 год	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24 / 8
семінарські заняття	36 / 12
самостійна робота	120 / 160

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
V–VI	I 10 Соціальна робота та консультування	третій	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Теоретичні засади соціального консультування клієнтів, які перебувають у складних життєвих обставинах.	2/2	2	10/12
Тема 2. Психологічні особливості клієнтів, які перебувають у СЖО.	2/2	2	10/12
Тема 3. Етичні принципи та цінності, яких має	2	2	10/12

дотримуватися соціальний працівник у процесі консультування.			
Тема 4. Модель і етапи процесу консультування в соціальній роботі.	2	4/2	10/14
Тема 5. Методи і техніки ефективного соціального консультування.	2	4/2	10/14
Тема 6. Навички активного слухання та ефективної комунікації.	2	2	10/12
Тема 7. Оцінка потреб клієнта у СЖО.	2	2	10/14
Тема 8. Консультування окремих категорій клієнтів у СЖО.	2/2	4/2	10/14
Тема 9. Кризове консультування та перша психологічна допомога.	2/2	4/2	10/14
Тема 10. Консультування клієнтів з травматичним досвідом.	2	4/2	10/14
Тема 11. Професійна компетентність і саморозвиток соціального консультанта.	2	4/2	10/14
Тема 12. Техніки запобігання професійному вигоранню консультанта.	2	2	10/14
ЗАГ.:	24 / 8	36 / 12	120 / 160

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Вид контролю – залік, екзамен. <i>Залік:</i> Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 45 балів за поточне оцінювання; 45 балів – за контрольну роботу; 10 балів – за самостійну роботу. <i>Екзамен:</i> Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 25 балів за поточне оцінювання; 15 балів – за контрольну роботу; 10 балів – за самостійну роботу; 50 балів за екзамен.
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмових завдань, поданих до планів семінарських занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові

	роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття. Здобувачі вищої освіти виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії).
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх семінарських занять упродовж двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Залік, екзамен у формі тестування за 100-бальною шкалою.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність: Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf> – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.

Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання->

[академічному-плагіату.pdf](#)

Під час виконання письмових завдань слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять: Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Зараховуються результати неформальної освіти згідно з кількістю годин та тем, які повинні відображати матеріал семінарських занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти, зараховуються як одне семінарське заняття з відповідної теми.

Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

Рекомендовані платформи:

українська освітня платформа [Prometheus](#);

безкоштовна освітня платформа [Khan Academy](#);

українська студія онлайн-освіти [EdEra](#);

онлайн-платформа [Coursera](#).

8. Рекомендована література

Законодавчі та нормативні документи

1. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII.

2. Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах : затверджено наказом Міністерства соціальної політики України від 31.03.2016 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-16#Text>
3. Державний стандарт соціальної послуги консультування : затверджено наказом Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text>

Базова

4. Вебер Т. Травмафокус: спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Харків : Litera Nova, 2020. 164 с.
5. Групові форми роботи в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (досвід упровадження) / авт. кол. В. В. Байдик та ін. Київ : Ніка-Центр, 2020. 122 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/723324/1/posibnyk-grupovi-formy.pdf>
6. Каліщук С. М. Психотехніки кризового консультування: моделі, алгоритми, вправи, приклади : навч. посіб. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ : Майстер книг, 2023. 368 с.
7. Кириленко В. Г. Консультативні практики в соціальній роботі : навч. метод. посіб. Київ : Університет «Україна», 2020. 358 с.
8. Магдисюк Л. І., Мельник А. П. Психологія життєвих криз та кризове консультування : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 100 с.
9. Суліцький В. В., Швед О. В. Консультування в соціальній роботі : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Вініченко», 2023. 240 с.

Додаткова

10. Жінчин М. Соціальне консультування в контексті роботи з внутрішньо переміщеними особами. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. № 3. С. 40–47.
11. Кулава К. О. Роль кризового консультування у формуванні стійкості клієнтів соціальної роботи. *Публічне управління та соціальна робота*. 2025. Т. 1. С. 54–59.
12. Лютий В., Дуля А. Сім'ї ВПО з дітьми: потреби та стратегії опанування складними обставинами. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. № 1. С. 49–58.
<https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.7>
13. Ми пережили: Техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей [наук. ред. Г. Циганенко]. Київ : Психол. кризова служба, 2015. 200 с.
14. Оніщенко Н. В. Екстрена психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. Харків : «Право», 2014. 584 с.
15. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна

- теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 540 с.
- 16.Сабат Н. І. Діяльність сучасного педагога з дітьми мігрантів: теорія та практика : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 212 с.
- 17.Сабат Н. І. Соціальна робота з особами, постраждалими у воєнний період. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : збірник тез доповідей учасників VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 19 травня 2022 р. / за ред. Г. Й. Михайлишин, І. В. Кулик; упоряд. : Н. В. Сабат, Н. І. Сабат. Івано-Франківськ, 2022. С. 111–115.
- 18.Сахарук Ю. Соціальна робота з вразливими групами населення в умовах воєнного стану. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. Вип. 1 (12). С. 48–54. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(12\).2024.305099](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305099)
- 19.Столярик О. Ю., Семигіна Т. В. Орієнтовані на травму підходи: важливість у підготовці соціальних працівників та напрями розвитку. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 10. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13895828>
- 20.Титаренко Т. Життєві кризи: технології консультування. Київ : Главник, 2007. 144 с.
- 21.Хлівнюк Т., Кулава К. Методи соціального консультування різних категорій осіб та сімей. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Педагогіка і психологія*. 2021. Вип. 67. С. 122–127.
- 22.Черниш О. О. Поняття «складні життєві обставини» у міждисциплінарному вимірі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. № 6 (329). Ч. 1. С. 55–63.
- 23.Яценко Л. В., Литвишко О. М. Проблема соціальної підтримки сімей, які потрапили у складні життєві обставини. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 55. Т. 3. С. 170–173. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/55.3.35>

Викладач _____ Надія САБАТ, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи